

Els néts volen tornar a Cuba

Famílies i entitats catalanes que van haver de sortir de l'illa quan Fidel Castro va arribar al poder el 1959 s'associen per recuperar les propietats expropiades

Joan Antoni Guerrero , Barcelona | Actualitzat el 26/07/2014 a les 23:59h

Jordi Cabarrocas, director de 1898, al seu despatx a les oficines de l'empresa a Barcelona. Foto: Joan Antoni Guerrero

L'avi hi va anar, més tard en va fugir, i ara els néts i bésnets, en espera d'un canvi de règim, preparen el camí per tornar-hi. Una empresa de Barcelona, 1898 Compañía de Recuperaciones Patrimoniales de Cuba, està reunint les famílies catalanes i espanyoles que van fugir de l'illa a principis del 1959, quan Fidel Castro va arribar al poder, amb l'objectiu de representar-les en un eventual plet o procés de negociació futur amb el govern cubà per a recuperar les possessions que tenien al país caribeny i que els van ser expropiades en els primers anys de la Revolució Cubana.

L'enginyer Jordi Cabarrocas, descendent de catalans de l'Empordà que van emigrar a Cuba, és qui lidera el projecte, centrat en establir contacte amb un miler de famílies que es calcula que van tornar a l'Estat espanyol un cop Castro va assumir el poder. Molts d'ells, es mostra convençut l'empresari, podrien ser descendents d'aquells avis que, com deia la popular havanera d'Ortega Monasterio, se'n van anar a la guerra de Cuba "a bord el Català, el millor barco de guerra de la flota d'ultramar".

Es tractaria d'un grup de famílies, integrants de la burgesia de l'illa en aquell temps, que van rebre un ultimàtum dels revolucionaris perquè abandonessin el país "si no volien acabar a la presó", segons ha explicat Cabarrocas a Nació Digital, en una entrevista mantinguda a la seu de la companyia al Port Olímpic. L'empresa es focalitza en les famílies de la primera onada que va sortir cap a l'exili, integrants de l'elit econòmica de l'illa. Van ser unes 3.000 famílies, de les quals un miler van tornar a l'Estat espanyol i, d'aquestes, unes 300 es restablirien a Catalunya.

"Hem de pensar -diu Cabarrocas- que els primers que van sortir del país era gent molt rica, en una Cuba que en aquell moment es considerava la Suïssa del Carib". D'aquella primera onada, a banda dels que van tornar a Catalunya i altres indrets de l'Estat espanyol, hi ha un gruix que va fugir als Estats Units, "a Califòrnia i Nova Anglaterra, no a Miami, perquè als anys 1960 encara no era un lloc per establir-s'hi i menys per a gent rica". La resta van sortir cap a Puerto Rico, República Dominicana, Veneçuela, Mèxic i Panamà.

La tasca de 1898 s'ha convertit també en una investigació històrica de recuperació de la memòria, una iniciativa que està servint per connectar les famílies amb el seu passat. Es tracta d'un procés en el qual s'ha pogut aconseguir fer el retrat de les famílies en dos moments històrics diferents, en molts casos la situació actual no correspon amb el retrat d'esplendor d'aquelles famílies als anys 1950. Algunes, diu Cabarrocas, "van viure un cataclisme, ningú es va pensar que la Revolució durés més de 50 anys, de manera que la foto del 1959, comparada amb la d'ara, en un 90% dels casos, no té res a veure".

Mig Guantàmo "és català"

Les famílies segueixen "un patró que ens resulta conegut", diu l'empresari. Moltes disposaven d'un negoci, un immoble, el seu edifici de lloguer, una primera residència, la casa d'estiu i potser una finca. Si tenien interessos en el sector agropecuari, potser més d'una finca, com és en el cas de la ciutat oriental de Guantàmo que, segons Cabarrocas, "la meitat era d'una família catalana, que en part ara està a Miami". També posseïen grans magatzems, estacions d'autobusos, un moll de fusta (com el que hi ha a prop del centre de la capital cubana), fàbriques o temples religiosos.

I és que 1898 no només representa famílies, també té signats contractes de representació amb un altre tipus d'organitzacions i ordres religiosos com és el cas dels Escolapis, que posseïen molts edificis a l'illa. "La Revolució es va encebar contra les ordres docents. A l'illa hi havia, quan va arribar Castro, 22 ordres religioses, de la trentena que reconeix el Vaticà", afirma Cabarrocas.

L'empresa catalana, que té un equip de deu persones treballant a Barcelona, Madrid, Miami i Mèxic, confia en un canvi a l'illa que permeti la recuperació d'aquest patrimoni expropiat o la negociació d'indemnitzacions. Als anys vuitanta, el govern de Felipe González va arribar a un acord amb Fidel Castro per indemnitzar les famílies però moltes no es van acollir a la possibilitat i posteriorment s'ha reconegut que l'acord era insuficient i injust, de manera que la porta a reclamacions encara està oberta. 1898

disposa d'informes jurídics i acadèmics en què basa la seva argumentació per tirar endavant la iniciativa i asseguren que han estudiat processos semblants en 40 països on s'han hagut de resoldre situacions del mateix tipus.

Esperant el detonant d'un canvi

"Esperem un canvi de normativa que permeti que Cuba avanci -assenyala Cabarrocas-. Això al final és una equació que es repeteix a cada país. Hem arribat aquí per estadística". A Cuba, continua l'empresari, "no passarà res fins que mori algú; nosaltres vam viure la dictadura franquista, Franco va estar entubat un any i aquí no es va moure ni un dit fins que no es va morir. El que va passar en dos anys, un cop mort el dictador, va ser inimaginable".

L'empresari català creu que la seva companyia pot "aportar solucions" en un conflicte latent a l'illa i que els dirigents del país podrien tenir aquesta percepció en el futur. "Som un factor d'ordre per solucionar quelcom que donarà més opcions d'inversió estrangera. Els que manen per sota de Castro estan mentalitzats i saben que, en la fase dos, és on nosaltres podem desenvolupar la nostra activitat i ser un factor d'inversió, trobant inversors per a les propietats. S'entén que és necessari que hi hagi algú que ordeni aquest disbarat".

1898, que ja ha aconseguit signar contractes amb moltes famílies gallegues, preveu abans que acabi l'any presentar-se a Barcelona. Al mateix temps prepara amb ESADE unes jornades que es faran a Madrid sobre les possibilitats financeres de la seva activitat i vol entrevistar-se amb l'ambaixada de Cuba a l'Estat espanyol per presentar el projecte. L'empresa vol deixar clar que "és políticament neutral" tot i que els seus objectius se situen en un escenari de canvis a partir de l'evolució política a l'illa.

URL: <http://www.naciodigital.cat/noticia/71834/ts/volen/tornar/cuba>